

בעודשי"ת

שבע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת ויקרא תשפ"ה

גליון ב' אלפים קע"ג

שנה מ"א • גליון כ"ד

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שבע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' דברי חיים 5 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

בשיעור חומש ורש"י פרשת ויקרא תשי"ג

- מצינו ב' דעות בדברי חז"ל אם קרבן עני חביב לפני השי"ת יותר משאר קרבנות, או שכל הקרבנות שוים, אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים.
- העני שיש לו השתוקקות להביא קרבן לה' יזמין לו הקב"ה סולת למנחה כדי שיזכה להביא קרבן מנחה לפני השי"ת.
- מי שכל תפילתו היא בשביל כבוד שמים, תפילתו נענית בכל עת.
- אפילו שהעניות מדה טובה היא לישראל, מכל מקום אין הקב"ה מביא את ישראל לידי עניות גדולה יותר מדי.
- גם אם העשיר יביא רק קרבן מנחה לה' מחמת גודל קמצנותו, יקבלנה הקב"ה ממנו.
- כח המשלח הוא בשליח הן לטוב והן למוטב, ולכן השליח המשתלח מצדיקי הדור זוכה למעלות רמות, ואילו השליח המשתלח מאנשי רשע הם עלולים להשפיע עליו לרעה.
- אף שקרבן העני חביב ומרוצה לפני השי"ת, מכל מקום הקמיצה וההקטרה היא בכהנים מחמת זכות אבותם שהם בני אהרן.
- על ידי קיום המצוה ממשיך האדם את אור המצוה, ועל ידי כך בכל פעם שהוא מקיים את המצוה הוא משכיל יותר להבין את רזי המצוה וטעמיה.
- מזה הטעם אין אנו משיגים את סוד הקרבנות וטעמיהם, לפי שבעת הגלות אין אנו מקיימים מצוות אלו בפועל.
- אי אפשר לזכות לכתרה של תורה אלא על ידי קיום התורה, ומי ששנה ופירש סופו לשבח את תלמודו.
- מעלת הקדשים הנאכלים על ידי הכהן הצדיק היא למעלה ממעלת האימורים הנקטרים על גבי המזבח.

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

תועבת ה' כל גבה לב

- ממרן זי"ע, על גנות מדות התאוה והגאווה שמרחקים את האדם מה' ומתורתו, ונרמז בשאור ודבש שאסורים על גבי המזבח.
- ככל שמתעלים במדרגת צריכים זהירות יתירה שלא לבוא להתנשאות.
- עובדות מצדיקים בענין זהירותם מכל נקודה של גאווה.
- לימוד ענוה מהקב"ה בעת בריאת האדם, וכן התואר אדם רומז לענוה.
- באמירת נעשה ונשמע קבלו בני ישראל על עצמם מדת הענוה כמו בשעה שהקב"ה אמר נעשה אדם.
- ונשמע קולו בבואו אל הקודש, מורה שיקדש עצמו במותר לו ולא ירדוף אחת התאוות.
- משה רבינו ברוב ענותנותו כתב א' ועירא כשקרא לו השי"ת, כי אז בא לענוה יתירה.
- הקב"ה אמר לו, שירה לבני ישראל מדה זו של ענוה, בכדי שיזכו לתורה.
- הרמז במצות מצה שהיא לחם עוני, ומורה על התרחקות מתאוות, ועל מדת הענוה.

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בשיעור חומש ורש"י פרשת ויקרא תשי"ג

הממעט, ובלבד שיכוין את לבו לשמים, עכ"ל. הרי שהזכיר רש"י הא דאחד המרבה ואחד הממעט דווקא לגבי קרבן עוף ולא הזכיר מנחה, משום דדווקא קרבן עוף שהמביאו אינו עני כל כך אותו השווה תורה לקרבן בהמה, אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו לשמים, אבל קרבן מנחה עדיפא מינייהו, כי השי"ת יעמוד לימין אביון לשמוע את תפילתו, על דרך האמור (תהלים קב, א) תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו (עיין וזה"ק, פרשת יתרו, ח"ב פו, ב), והעני מביא את המנחה בנפשו, כמו שכתב בעל הטורים וזה לשונו: ונפש כי תקריב קרבן מנחה, אמר נפש במנחה לפי שבנפשו היא באה, שהעני טורח בנפשו עד שהשיג להביאה. (ולזה ציוותה תורה (ויקרא יג, ג) לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר). ועל כן חביבה וחשובה מנחת העני יותר מקרבנות בהמה ועוף.

*

עוד בכתוב הג"ל. הנה לכאורה כיון שרצה הקב"ה להקל על העני שגם הוא יוכל להביא קרבן מנחה לה', אמאי דייקא סולת יהיה קרבנו - אין סולת אלא מן החיטין (רש"י) - ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה, ומה יעשו אלו העניים שלהביא מנחת סולת מן החיטין עם שמן

ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה' סולת יהיה קרבנו ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה. (ויקרא ב, א)

ברש"י (מהגמרא מנחות קד, ב) ונפש כי תקריב, לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אמר הקדוש ברוך הוא מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו, ע"כ. נראה מכאן דקרבן מנחה שמביא העני חביב ומרוצה לפני הקב"ה יותר מקרבנות בהמה ועוף. ויש לעיין ממה ששינונו (שם ק, א), נאמר בעולת בהמה אשה ריח ניחוח, ובעולת עוף אשה ריח ניחוח, ובמנחה אשה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו לשמים. הרי דאין חילוק לפני הקב"ה בין קרבן עשיר לקרבן עני, אלא אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו לשמים, ואין מעלה יתירה בקרבנו של עני.

ובפשטות צריך לומר דמדרשים חלוקים הם, ורש"י כאן

שפירש דקרבן מנחה חביב לפני הקב"ה יותר מקרבן בהמה ועוף, סבירא ליה דאין להשוות בין עשיר לעני, דאדרבה קרבן העני חביב יותר לפני השי"ת. וכדמוכח גם ממה שפירש רש"י לעיל לגבי קרבן עוף (א, יז), נאמר בעוף ריח ניחוח, ונאמר בבהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרבה ואחד

וזהו הרמז, ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה', בהיות שכל נפשו ורצונו הוא לכבוד שמו יתברך להקריב קרבן מנחה לה' דייקא, מבלי ספק יענהו השי"ת תיכף ומיד ויספיק בידו סולת יהיה קרבנו, להשלים חפצו, שהרי כל רצונו ומאווייו הוא לכבודו יתברך.

*

עוד יתכן לומר בזה, דהנה באמת יש להבין לפי דרכנו, כיון שהעני מתפלל על דבר כבוד שמו יתברך והוא משתוקק להקריב קרבן מנחה לעשות נחת רוח לפני השי"ת, מדוע יספיק לו הקב"ה כדי סולת למנחה ותו לא, הרי ה' תקצר להזמין עבורו בקר וצאן להקריב קרבן לה'.

אלא שכבר אמרו בנמרא (סוטה מט, א), אמר רבי אילעא בר יברכיה, אלמלא תפלתו של דוד היו כל ישראל מוכרי רבב [רש"י: רבב הוא דבר מאוס כגון חלב ושומן ונדבק בנגדים ונמאסין ואין לך אדם מתעסק בהם אלא ענין], שנאמר (תהלים ט, כא) שיתה ה' מורה להם [רש"י: לעיל מינה כתיב כי לא לנצח ישבח אביון תקות עניים תאבר לעד שיתה ה' מורה להם, תן להם מרות לאותן עניים עושר שיהו הגוים נוהגין בהם כבוד, וידעו הגוים שהן אנוש ואינם אלהות שאין כל הכבוד והגדולה שלהם].

מעם הדבר שהיה מן הראוי להם לישראל להיות מוכרי רבב אלא שרוד המלך ע"ה ביקש עליהם רחמים, לפי שכל שכרם של בני ישראל מונח עבורם לעולם הבא, ואין טוב להם לקבל את שכרם בהאי עלמא. כפי המסופר בנמרא (תענית כה, א) על רבי חנינא בן דוסא, שאמרה לו אשתו, עד אימת ניזיל ונצטער כולי האי, אמר לה, מאי נעביד.

ולבונה הוא למעלה מיכולתם, והיה ראוי שבעל הרחמים ית"ש יקל עליהם להביא מנחה מן השעורין, כמו מנחת סוטה שאינה מעונה לא שמן ולא לבונה ובאה מן השעורין ובאה קמח (ראה סוטה פו, א).

ובפשטות יש לומר, שגם מי שמצד יכולותיו קשה עליו להביא מנחת סולת, מכל מקום אם יהיה לו רצון גמור והשתוקקות להביא קרבן לה', אוי הבא ליטרה מסייעין אותו שתהא לו האפשרות להקריב קרבן לפני ה'. וזהו, ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה', כיון שהבאתו היא לה', בוודאי מן השמים יסייעוהו, ולזה סולת יהיה קרבנו ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה.

ביתר שאת יש לומר, על פי מה שנודע שהמתפלל לפני השי"ת, כל שכוונתו אינה לתועלת עצמו אלא למען כבודו ית"ש, תפילתו מתקבלת תמיד. כמו שנאמר (תהלים סט, יד) ואני תפילתי לך ה' עת רצון אלקים ברב חסדך ענני באמת ישעך, הכוונה, אם ו'אני' תפילתי לך ה', שהתפילה היא כשביל עצמי, אין התפילה מתקבלת אלא כאשר יש עת רצון. אולם אם כוונת התפילה היא למען ישועתי ית"ש, גם מידת הדין מסכמת שתתקבל התפילה, ותפילה זו מתקבלת בכל עת, וזהו 'אלקים' ברב חסדך ענני באמת ישעך', שגם מידת הדין בחינת אלקים מסכמת לענות בכל עת כשתפילתו הוא למען ישועתי שמו יתברך. וכדבר הכתוב (תהלים קמח, יח) קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, היינו קרוב ה' לכל 'קוראיו' שהם הקוראים אותו למען שמו יתברך, ולהם הוא קרוב לקבל תפילתם בכל עת.

היינו שאת מידת הפיזור והוותרנות נתן הקב"ה לאביונים, שיהא חשקם גדול לתת ולהרבות בצדקה, כדי שיהא בידם על כל פנים את שכר המחשבה הטובה, ונחשב להם כאילו נתנו].

אמנם אם יהיה להם, וכי יכולים לצאת ידי כל עני ליתן לכל אחד די מחסורו, ולא להרבות לאחד ולמעט לאחד, כי צדקה משפט הוא, ונפישו רמאי דיקבלו, ועניים בני טובים אשר מסוה בושה על פניהם יצאו ריק, וכדומה מהטעות והמכשלה אשר תחת יד אדם בזה, ויצא שכרו בהפסדו, דימעט בגמילות חסד יותר מקדם, שהיה נדון על המחשבה כמעשה. [וכן אפילו אם יהיה לו ממון רב, גם כן אין הדבר בידו לקיים תמיד מצות צדקה כראוי, ואפשר שתצא תקלה על ידו כפי שאירע לנחום איש גם זו (העניית כא, א) שעוד שפרק את המשא מעל החמור מת העני שביקש ממנו, וכפי שאמרו על נקדימון בן גוריון, שעל אף שהרבה בצדקות ומעשים טובים אבד כל ממונו, משום דכרבעי ליה למיעבד לא עבד (כתובות סא, א)].

וזהו שהראו לו, כל הצדיקים אוכלין על שולחן ג' רגלים, היינו ג' רגלים שעולם עומד עליהם, תורה עבודה וגמילות חסדים (אבות א, ב), כי בגמילות חסדים נדונים גם על המחשבה כנ"ל, אבל הוא ממעט על ידי כן בגמילות חסדים, ולכך אין לו רק שולחן ב' רגלים היינו תורה ועבודה, כי נתמעט על ידי הנ"ל וכמו שנתבאר. ולכך התנחם בו, כי תחת אשר קיוה לעשות בגמילות חסדים עשה באושים, ולכך התפלל שיקחו הימנו. ולהיות כי זה כרעיה דדהבא הניתן לו, לא

בעי רחמי דניתבו לך מידי. בעא רחמי, יצתה כמין פיסת יד ויהבו ליה חד כרעא דפתורא דדהבא. חזיא בחלמא עתידי צדיקי דאכלי אפתורא דדהבא דאית ליה תלת כרעי, ואיהו אפתורא דתרי כרעי. אמר לה, ניהא לך דמיכל אכלי כולי עלמא אפתורא דמשלם ואנן אפתורא דמיחסר. אמרה ליה, ומאי נעביד, בעי רחמי דנשקלינהו מינך. בעי רחמי ושקלהו. תנא, גדול היה נס אחרון יותר מן הראשון, דגמירי, דמיהב יחבי, מישקל לא שקלי.

על כך כתב הגה"ק הרבי ר' יהונתן זי"ע ביערות דבש (חלק א, דרוש ד) וזה לשונו: ויש להבין מה ענין זה לפתורא דג' או ב' כרעים, וגם מה זה גמירי מיהב יחבי וכו' למה לא, ה' נתן וה' לקח כתיב. אבל הענין שהיתה מצטערת לא ח"ו להתענג ולהתעדרן חס ושלוש. צדיקים הללו שנסתפקו מערב שבת לערב שבת בקב חרובין (ברכות יב, א) והורגלו בו, יתבעו מותרות. רק כל צערן היה בשביל צדקה לעניים, כי חשבו שגמילות חסדים אפס אצלם, כי במה יתחסדון כי אין לאל ידם, והיו בעלי רחמים וחמלה, וברואם עני ואביון ואין לאל ידם להושיע, צרתם צרה מפאת העדר המצוה אצלם ומפאת טבע חמלותם, ולכך חשבו לבקש מה' ליתן להם עושר, לא להם, כי אם לגמול חסד לאומללים ועניים.

אמנם באמת נהפך מחשבתם, כי כל זמן שאין להם ומצטערים על זה, הרי להם לגמילות חסד גמור, וכאילו גמלו חסד עם עניים בתכלית ההגמלה והחסד [על דרך מאמרם ז"ל (קידושין לט, ב) מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה. וכן המליצו ברמז הכתוב (תהלים קכ, ט) פזר נתן לאביונים,

עב"ל. הרי שגם מי שנותן שלא ברצון הוא בכלל 'ישראל קדושים' ואת כולם מקבל הקב"ה.

על כן אמר הכתוב, ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה', כלומר, גם מי שאין בו אלא כחינת 'נפש' בהמית, שהיא המדרגה הפחותה ביותר מה' מדרגות, נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה, גם הוא סולת יהיה קרבנו, שגם ממנו יקבל השי"ת ברצון.

*

ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה' סולת יהיה קרבנו ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה. והביאה אל בני אהרן הכהנים וקמץ משם מלא קומצו מסלתה ומשמנה על כל לבונתה והקמיר הכהן את אוכרתה המזבחה אשה ריח ניחוח לה'. (ב, א-ב)

ברש"י, ויצק, ונתן, והביאה, מלמד שיציקה ובלילה כשרים בור. הכהנים וקמץ, מקמיצה ואילך מצות כהונה, ע"כ. וכתב עליו הרמב"ן ז"ל, מה שאמרו (מנחות ט, א) מקמיצה ואילך מצות כהונה, כוונתם כי מקמיצה זו הכתובה בפסוק הזה ואילך מצות כהונה, לא בדברים שהקדים הכתוב בכאן לקמיצה, שהרי בפרשה זו הזכיר יציקה ונתינת לבונה והבאה אל הכהן וקמיצה, ולא הזכירה כאן הגשה אל המזבח. נמצא שכל האמורין כאן קודם קמיצה כשרין בור, שהם יציקה ובלילה והבאה, עב"ל.

ויש להבין מה נשתנה קרבנו של עני שיהיו רוב מעשיו כשרים בור, ונתנה תורה רשות שיהיו הבעלים מטפלים הרבה במנחה קודם עבודת הכהן, מה

היה לצורכו, רק לצורך עניים לחלקן ביעקב, ואם כן איך יקחו הימנו להפסיד לעניים אשר היה חפץ בטובתם ומשגב לדל, ולכך קשה היה הנס הזה לשקול שקול לולי רוב זכות רבי חנינא בן דוסא, ולכך אמרו גדולי האחרון יותר מהראשון, ודו"ק. עב"ל.

ברם מאידך גיסא גם העניות יותר מדי אינה טובה להם לישראל, כמו שאמרו בגמרא (עירובין מא, ב) דקדוקי עניות מעבירין את האדם על דעתו ועל דעת קונו, וכבר ביקש שלמה המלך ע"ה בחכמתו (משלי ל, ה) ראש ועושר אל תתן לי, שלא יתן השי"ת לא עניות גדולה מדי ולא עשירות גדולה יותר מדי.

על כן על אף שיאה עניותא ליהודאי (ראה חגיגה ט, ב), וכך נאה להם שלא יהא בידם להקריב לפני השי"ת אלא קרבן מנחה, אולם למדרגה שפילה מוזה שלא יהא סיפק בידם להביא אפילו סולת שמן ולבונה, עניות גדולה כל כך לא יביא השי"ת על שום בר ישראל.

*

גם יש לפרש הפסוק לאידך גיסא, דהנה אף שבדרך כלל העני מביא מנחה, כמו שפירש רש"י, מכל מקום הדבר פשוט שגם עשיר המביא קרבן מנחה בלבד מחמת רוב קמצנותו, גם כן נקבלנה מידו, ונקריב אותה אשה ריח ניחוח לה', כי השי"ת מקבל ברחמים וברצון גם את השפלים והפחותים ביותר, כמו שאמרו בגמרא (חולין ז, ב) ישראל קדושים הן, יש רוצה ואין לו, ויש שיש לו ואינו רוצה, ופירשו שם התוספות, ויש שיש לו ואינו רוצה, ואפילו הכי איקרו קדושים שמזמן את חבירו לאכול אצלו מפני הבושת,

וּבְיָאָרוֹ על פי מה דברי רבה"ק המגיד ממעזריטש ז"ע, על מה שאמרו בגמרא (ברכות ז, א), אמר רבי ישמעאל בן אלישע, פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים, וראיתי אכתריא-ל-י-ה ה' צבאות שהוא יושב על כסא רם ונשא, ואמר לי, ישמעאל בני ברכני. אמרתי לו, יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותתנהג עם בניך במדת הרחמים ותכנס להם לפני משורת הדין, ונענע לי בראשו. היינו שרבי ישמעאל כהן גדול הגם שהיה גדול החכמים, לא בזכותו לכד זכה להמראה הנפלאה, כי אם על ידי התנא הקנה שהיה בימיו, והוא הרימו ונשאו בקדושתו, כדרך הצדיקים להרים השליח ציבור בקדושתו, ועל ידו זכה לכל אלה, עכ"ל.

בְּן גם אותו כהן גדול שהיה בימי שמעיה ואבטליון מסתמא לא היה צדיק כל כך, ומה שזכה להיכנס בשלום ולצאת בשלום היה מכוחם של צדיקי הדור שמעיה ואבטליון שהם העלו אותו, ובכוחם זכה לשרת בקודש לפני ולפנים ולכפר על בני ישראל. לזה אמרו לו 'יתון בני עממיא לשלם דעברין עובדא דאהרן', דהיינו שהם עשו את הפעולה שהיה אהרן הוא הכהן הגדול צריך לעשות, באופן שהכהן גדול עשה את העבודה בפועל כשלוחם של צדיקי הדור, ואילו את העבודה האמיתית עשו שמעיה ואבטליון.

נִמְצָא שכאשר צדיקי הדור הם המשלחים את הכהן הגדול, בכוחם המה משפיעים עליו לטובה להתעלות למדרגות רמות, כי כח המשלח בשליח. וידיעת ההפכים בשוה,

שאינן כן בקרבן בהמה שאין כשרה בור אלא השחיטה בלבד (יומא כו, א), ואין שאר עבודות כשרות בבעלים.

אֵלָּא המעם, לפי שהש"ת לא בזה ולא שיקץ ענות עני (תהלים כב, כה), ובהיות שהעני מביא את המנחה בנפשו ובכל מאודו, הוא חשוב כל כך לפני הקב"ה, עד שהוא מעדיף שהעני עצמו יטפל בהבאת קרבנו ביציקה בלילה והבאה, ורק את גמר העבודה ועיקרה יעשה הכהן, ואילו העשיר בהיות שאינו חביב בשמים ואין חפצים כל כך בעבודתו, לכן אין לו רשות כי אם לסמוך על קרבנו ותו לא, אבל בקרבנו של עני הקב"ה משתעשע.

*

עוֹד בכתוב הנ"ל. יש לדקדק, מדוע פתח הכתוב בלשון רבים, והביאה אל 'בני אהרן הכהנים', וסיים בלשון יחיד 'וקמין משם', שלכאורה היה צריך לומר 'והביאה אל הכהן וקמין משם' הכל בלשון יחיד.

וּנְרָאָה לומר, על פי מה שנודע בספרי תלמידי הבעש"ט ז"ע (עין עבודת ישראל ליוה"כ; מראה יחזקאל, מועדים, דרוש ז לשבת שובה, ד"ה עוד ג"ל הא, בשם הרה"ק מהרמ"מ מרימנוב ז"ע), לבאר הגמרא (יומא עא, ב), מעשה בכהן גדול אחד שיצא מבית המקדש, והוא אזלי כולי עלמא בתריה. כיון דחזיונהו לשמעיה ואבטליון שבקוהו לדידיה ואזלי בתר שמעיה ואבטליון. לסוף אתו שמעיה ואבטליון לאיפטורי מוניה דכהן גדול, אמר להן, ייתון בני עממין לשלם. אמרו ליה, ייתון בני עממין לשלם דעברין עובדא דאהרן, ולא ייתי בר אהרן לשלם דלא עביד עובדא דאהרן.

שכשיביא לידם קרבן איש חוטא ופושע יכנס בהם מכח המשלח ויביא אותם לירי חטא, על כן עשתה אותם תורה גם כן שלוחי גבוה, כדי שכל הבעלים לא ישפיע עליהם כשיעשו את קרבניהם.

על כן הוזהירונו חז"ל (אבות א, י) אהוב את המלאכה ושנא את הרבנות, כי הרבנות בשליחות הקהל עלולה להביא את כח הקהל המשלחים בשליח, להשפיע עליו לרעה. בדבר הכתוב (ויקרא ד, כב) אשר נשיא יחטא לאשמת העם, כי חטא הנשיא שהוא שלוחם של ציבור הוא בנין 'אשמת העם' שהם המשלחים, והם השפיעו עליו לרעה. וכן הוא אומר (במדבר כו, יז) 'יפקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה אשר יצא לפניו ואשר יבוא לפניו, כי יציאתו וביאתו הכל לפניו על פי דרכיהם ומעשיהם.

בזה יש לכאר את דברי משה רבינו ע"ה אל בני ישראל (דברים לא, כו) ממרים הייתם עם ה' מיום דעתי אתכם, היינו שמתוך 'דעתי' היינו המחשבות הזרות שעלו בדעתי הנני מבין כי ממרים הייתם עם ה', ולכן כח המשלח משפיע עלי לרעה ח"ו. ומכך שקודם דעתי אתכם היתה דעתי ומחשבותי זכה וצלולה, ואילו מיום דעתי אתכם אינה זכה כל כך, ידעתי כי ממרים הייתם את ה'.

*

לבן אמר הכתוב, והביאה אל בני אהרן הכהנים בלשון רבים, וקמין משם בלשון יחיד, מלא קומצו מסלתה ומשמנה, כדי לייחס את המעשה לא אל הכהן לבדו אלא גם לבעל המנחה שזוכר בלשון יחיד בתחילת הפרשה ונפש כי

כאשר המשלח אינו כראוי הוא פועל רעה על השליח, כנודע מדברי האור החיים הקדוש (במדבר יג, ב) על המרגלים, וז"ל, לצד שכונת המשלחים היתה רעה תפעיל פועל הרע בשליח, ויחזור להיות שלוחו של אדם כמותו, ויולד בו תכונה רעה מה שלא היתה בו קודם, כדרך שתולד בחינת הקדושה בשלוחי מצוה לטובה אות, ולזה הגם שהיו צדיקים, בהתחלתם עשות ההליכה להגל נולד בהם תכונה רעה מכח המשלחים ויעצו להדיח, עיי"ש. וזה שכתב המשלח נכנס לשליח רמוז בכתוב (משלי כב, י) ועבד לזה לאיש מלוה.

וזקה"ק זי"ע בישמח משה (פרשת שלח) על הכתוב וישלח אותם משה לתור את ארץ כנען וגו', ביאר על דרך מוסר, על פי מה שכתב העוללות אפרים ענין שליחות המרגלים, שהוא התעוררות נפלא על שליחת האדם לעולם הזה וכו', וצריך האדם לשום אל לבו ולהזהר שלא לצאת מן החוקה שלוח עושה שליחותו וכו', וכל השלוחים צריכים להשיב להמשלח ית"ש הנני עשינו שליחותך וכו', והנה ידוע דכל הנשמות של ישראל אחוזים בנשמת משה והוא שרשן ועיקרן וכללותם וכו', וכמו ששמעתי לפרש הפסוק (במדבר יב, ג) והאיש משה עניו מאד מכל האדם, דהיינו כללותן של ישראל שחשיב שהוא הגורם לכל רע שיש באיזה אדם מישראל וכו', עיי"ש בד"ק בארוכה.

לפי דרכנו יתבאר מעם הדבר שהכהנים שלוחי דרחמנא נינהו (עין קידושין כג, ב), ואפילו אם נאמר שהם גם שלוחי דידן, מכל מקום שלוחי דרחמנא ודאי נינהו (עיי"ש בתוס' ד"ה רב הונא). לפי שאילו היו הכהנים שלוחי הבעלים בלבד, היה עלול

שהוא יקריב את מנחתו לפני השי"ת. על כן הודיע הכתוב, והביאה אל בני אהרן הכהנים, שכל זכותם ומעלתם אינה מצד עצמם, אלא מצד ייחוסם אל אהרן הכהן, ולא ירום לבכם.

ורמז כן הכתוב במנחת העני דייקא, כי העני במבעו להיות בעל לב נשבר ונדכה, על כן גם הכהן המקריב את מנחת העני עליו להיות שפל בעיניו, ולדעת שכל מעלתו לקרבה לפני ה' הוא רק בכח אהרן אביו.

*

עוד בכתוב הנ"ל. יש לדקדק מדוע בתחילת הפסוק ייחס הכתוב את הכהנים אל בני אהרן, ולבסוף נאמר והקמיר הכהן וגו' מבלי לייחסו אל אהרן.

נראה לומר, דהנה כשנתבונן נראה דבר פלא, שבכל מצוות התורה יש בכוחנו להבין במעט ממעמי המצוות וכוונותיהם, ואילו טעמי מצוות הקרבנות נעלמו מאתנו לגמרי, נעו מעגלותיה לא נדע, ואפילו בכתבי האר"י ז"ל לא התפרשו כוונותיהם, והדבר צריך טעם מדוע נשתנו חוקי הקרבנות מכל מצוות התורה שהם סתומים כל כך.

אך סיבת הדבר היא, לפי שבכל פעם שאדם מקיים מצוה, אוי המצוה מאירה את עיניו ושכלו ונותנת בו בינה להתבונן בטעם המצוה. ולכן אמרו חכמים (אבות ד, ב) מצוה גוררת מצוה, כי בקיום המצוה כפעם הראשונה אין האדם מרגיש כל כך את אור המצוה וטעמה, אבל אחר שכבר קיים את המצוה, נתגלה לו יותר אור המצוה, ומכין יותר את טעמי המצוה, ועל ידי כן היא גוררת מצוה אחריה.

תקריב קרבן מנחה לה' סולת יהיה קרבנו, שגם הוא בכלל הקמיצה, והקמיצה נעשית גם על ידו, כי כח המשלח בשליח, משום דהני כהני שלוחי דידן נמי נינהו.

והזכיר כן הכתוב בפרט במנחת העני, לפי שמעשה העני אשר בנפשו מביא קרבן מנחה לפני ה' חביב ומרוצה לפני הקב"ה יותר מעבודת הכהן המקריב את המנחה, ולכן ייחס את עבודת הכהן גם אל בעל המנחה יותר מבשאר קרבנות.

*

עוד בכתוב הנ"ל. לכאורה יש להבין אם אמר הכתוב 'בני אהרן' מה צורך להוסיף 'הכהנים'.

נראה לומר, דהנה לפי מה שנתבאר לעיל בטעם הדבר שבקרבן מנחה עושים הבעלים כמה וכמה עבודות לפני ה' יותר מבשאר קרבנות, מפני שהעני אשר בנפשו יביא לחמו הוא מוסר את נפשו להביא מנחה לה', ולכן עבודתו חביבה ורצויה לפני השי"ת. אם כן היה עולה על הדעת שהעני יעשה גם את הקמיצה וההקטרה, שהרי הוא מרוצה לפני השי"ת יותר מן הכהן, וראוי שייעשו כל העבודות על ידו. על כן ייחס הכתוב את הכהנים אל בני אהרן הכהן, כי העני על אף גדול מעלתו עד שאפשר שמצד עצמותו הוא גדול מן הכהן, מכל מקום עדיין מעלת הכהן גדולה ממנו מפני שיש עמו את זכותו של אהרן הכהן.

עוד יתכן לומר, כי הנה לפעמים אפשר שיהיה העני המביא מנחה איש גדול וקדוש כהלל הזקן שהוא מחייב את העניים (וימא לה, ב), ואז עלול הכהן לבוא לידי גאווה, שאדם גדול כהלל צריך לו

על פי דרכנו יש לתת טעם למה בתחילת פרשת הקרבנות (א, א) ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, נכתב 'ויקרא' באל"ף זעירא, כי הנה אל"ף הוא מלשון לימוד, על דרך האמור (איוב ג, ג) ואאלףך חכמה, ואומר (תהלים נה, יד) ואתה אנוש כערכי אלופי ומיודעי. הרמו, שבמעשה הקרבנות יהיה הלימוד שהוא בחינת אל"ף זעירא במשך הדורות, ולא יהא בכוחנו להבין ולהשכיל את טעמי הקרבנות, ויהיו כל משפטי הקרבנות בעינינו חוקים כמצות פרה אדומה.

ביתר שאת יש לומר, על פי מה שמבואר בכתבי הארז"ל (עין זוה"ק ח"א ק"ו, א; ח"ב י, א), שמתחילה לא נגזרה גזירת הגלות אלא על האלף החמישי, כמו שנאמר (איכה א, ג) נתנני שוממה כל היום דוה, יום אחד מיומו של הקב"ה שהוא אלף שנים (במדבר רבה ה, ד), הוא האלף החמישי שנהפך מבחינת 'הוד' ל'דוה'. ומה שנמשכה הגלות בתוך האלף הששי הוא מפני החטא שגרם להאריך את הגלות בעוונותינו הרבים.

והדבר מפורש בקץ האמור בדניאל (יב, ז) כי למועד מועדים וחצי וככלות נפץ יד עם קודש תכלינה כל אלה. היינו ב' מועדים ועוד חצי מועד, 'מועד' הכוונה על שנות גלות מצרים שהן ארבע מאות שנה, כמו שנאמר (בראשית טו, ג) ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, וב' מועדים וחצי המה אלף שנה שהוא האלף החמישי שעליו נגזרה גזירת הגלות (עין כעין זה סנהדרין צו, ב ברש"י ד"ה עד עידן), אלא שגרם החטא ויצאו מה שיצאו בעוונותינו הרבים. ולזה אנו אומרים, ומפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל ארמתנו ואין

על כן במצוות הנוהגות בזמן הזה, שאנו זוכים לקיימם בכל עת, על ידי קיום המצוה מתעורר בנו אור המצוה להבין ולהשכיל בטעמיה, אבל בחוקי הקרבנות אשר מפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל ארמתנו ואין אנחנו יכולים לעלות וליראות ולעשות חובותינו בבית הגדול והקדוש שנקרא שמו יתברך עליו, ובעוונותינו הרבים אין בידינו לקיים כל מצוות אלו, אין מתגלה לנו גם טעם המצוה ואורה, ולכן במשך ימי הגלות חוקי הקרבנות הם לנו כחוק מבלי להבין את טעמיהם.

ולזה אמרו חז"ל (מנחות ק, א) כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה. לא אמרו כל 'הלומד' פרשת עולה, אלא כל 'העוסק' בפרשת עולה. כי בהיות שבזמן הגלות אין בידינו לקיים מצוות אלו בפועל, אי אפשר לנו להשיג את אמיתות דיני הקרבנות ומשפטיהם, ולכן הלימוד בזמן שאין לנו את האפשרות לקיים אינו בגדר 'לימוד' אלא בגדר 'עסק' שהוא מתעסק בתורת עולה, אבל אינו לימוד גמור כל שאי אפשר לקיימו בפועל.

מהאי טעמא מצינו כמה פעמים בגמרא (סנהדרין נא, ב ועוד) שאמרו חז"ל 'הלכתא למשיחא', היינו שאין דרך לפסוק הלכה כמה שאינו נוהג בזמן הזה, והדבר צריך טעם. אולם לדרכנו יבואר, שבהיות שאין הדבר נוהג בזמן הזה, ואין אנו מקיימים מצוות אלו בפועל, אי אפשר שנשיג בדברים אלו הלכה ברורה. ובעזרת השי"ת כשיבוא משיח צדקנו ונקיים כל מצוות אלו בפועל, נוכל לברר את ההלכה על נכון ולהתבונן בטעמי המצוות.

בירושלמי (עין שם סנהדרין א, א) דליכא האידנא מאן דידע למידן דין תורה, שבהיות שאין הממון שבידינו מנוקה לגמרי מן הגזילה, על כן אין בכוחנו להשיג את חלק חושן משפט על בוריו. ולזה אמרו חז"ל (בבא בתרא נח, ב) כל דיין דמתקרי לדין ומפקין מיניה ממונא בדין לאו שמיה דיין, היינו שבהיות שאינו נקי מן הגזל (עיי"ש ברשב"ם) בהכרח שאינו דיין ואינו בקי בדין, כי התורה נגלית רק למי שמקיים אותה, ומי שאינו נוהר לקיים את אזהרת 'לא תגנובו', לא ידע את משמעות הכתוב 'לא תגנובו' על בוריו.

וידיעת ההפכים בשוה, הצדיק הנוהר בכל מצוות התורה, התורה נגלית אליו והוא זוכה לכתרה של תורה בניקל, על דרך שאמרו בגמרא (ברכות ל, ב) חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין שעה אחת וחוזרין ושוהין שעה אחת, וכי מאחר ששוהין תשע שעות ביום בתפלה, תורתן היאך משתמרת ומלאכתן היאך נעשית, אלא מתוך שחסידים הם תורתם משתמרת ומלאכתן מתברכת. וכפי שפירש הפני משה (ירושלמי ברכות ה, א) שהצליחו להבין ולהשכיל מיד, ומה שאחרים לומדים ביום שלם הם לומדים בשעה אחת. ולזה אמרו חז"ל (אבות ו, א) כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, היינו שבהיות שהוא עוסק בתורה לשמה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות, הוא זוכה לדברים הרבה להשיג את רצון השי"ת.

*

על כן גם הכהן המשרת בקודש, גם אם בראשית חינוכו לעבודה אינו נחשב כל כך, וכל מעלתו הוא בייחוסו אל אהרן הכהן, לאחר מכן ככל שעושה העבודה

אנחנו יכולים לעלות וליראות וגו', ולכאורה הדברים כפולים, רק הכוונה, ומפני המאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו, אכן אילו היינו שבים אל השי"ת היינו נגאלים ככלות הזמן הקצוב, דא עקא כי בסבת מעשינו הרעים גרמנו אשר ואין 'אנחנו' יכולים לעלות וליראות וגו'.

על כן נכתב 'ויקרא' באל"ף ועירא, לרמוז על מיעוט האל"ף הוא הלימוד בחינת ואאלפך חכמה באלף שנות הגלות, שבאלה השנים אין בכוחנו 'ללמוד' תורת עולה אלא 'לעסוק' בתורת עולה בלבד מבלי לעמוד על טעמי המצוה וכוונותיה.

מסיבה זו התורה שיש בידינו על סדר קדשים היא מועטת בערכה, לעומת ריבוי התורה שיש בידינו בשאר הסדרים, שבהיות שבמשך הדורות לא קיימו את מצוות סדר קדשים, לא המשיכו כל כך אורות וכוונות רזוי חכמה כמו בשאר מצוות התורה.

*

זה כלל ויסוד גדול בתורה, כי חכמת התורה באה מכח קיום המצוות, ומי ששנה ופירש סופו לשבח את תלמודו, כי בקיום המצוה ממשיכים את אור המצוה, ומבלי קיום המצוה בפועל לא יתכן להבין גם את פשטות המצוה. ומסיבה זו מתקשים רבים בדורנו בלימוד מסכתות שבת ועירובין, כי בהיות שבעוה"ר אין נוהרים כראוי בהלכות שבת, על כן גם לימוד מסכתות שבת ועירובין אינו עולה יפה, כי הבנת התורה תלויה בקיומה.

זו היא גם הסיבה למיעוט הבקיאות בחלק חושן משפט, כפי שכבר אמרו

להלן ג, א ואם זכה שלמים קרבנו, ומוכא ברש"י (שם) אודות מעלת קרבנות 'שלמים', שנקראים כך לפי שהכל שלם בהם, הדרם והאימורין למזבח, החזה והשוק לכהנים, העור והבשר לבעלים. כן מצינו בעוד קרבנות שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרין (ראה פסחים נז, ב). ובוה יש מעלה בקרבנות אלו יותר מקרבן עולה, כי העולה קרבה כולה על גבי המזבח, והיא עולה אשה ריח ניחוח לה' על ידי ממוצע שהוא המזבח, אבל הכהן הצדיק מוכך את נפשו בבחינת אלקות ממש, על דרך האמור (דברים לג, א) משה איש האלקים, ועל ידי אכילת הכהן מתקרבים הקרבנות אל השי"ת עוד יותר מעל ידי אכילת המזבח.

על כן אמר הכתוב, והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו, אולם לא יעלה על דעתך שחלק הכהן הוא חלק הדייט, אלא גם אכילת הכהן קודש קדשים היא מאשי ה', כאימורים הנקרבים על גבי המזבח.

בפועל אור המצוה מאיר בו להתעלות מעלות רמות, עד שיהא ראוי בכוחות עצמו לעשות אשה לה' לריח ניחוח ולכוון את כל הכוונות הראויות לפני השי"ת.

לבוונה זו אמר הכתוב, והביאה אל בני אהרן הכהנים, כי בתחילת העבודה כל מעלת הכהן היא רק מצד היותו מבני אהרן, אולם אחר שעבד את עבודת הקודש וקמץ משם מלוא קומצו מסלתה ומשמנה על כל לבונתה, אוי והקטיר הכהן - שמעלתו מצד עצמו - את אזכרתה המזבחה אשה ריח ניחוח לה', לפי שאחר שעשה את העבודה בפועל שוב כוחו יפה לכוון בכוחות עצמו את כל הכוונות הראויות, ואינו צריך עוד להתייחס אחר אהרן.

*

והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו קודש קדשים מאשי ה'. (ב, ג)
נראה לפרש, דהנה מצינו בדברי חז"ל (בספרא ובפסיקתא זוטרותא, על הכתוב

לעילוי נשמת

אמנה של מלכות

הרבנית הצדקנית חיה נחמנה ע"ה

בת הגה"ק רבי שמואל דוד אונגר זי"ע

גאב"ד נייטרא

מחברתו הטהורה של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע

השיבה את נפשה אל האלוקים זכה וברה בשם טוב ובישיבה טובה

ביום שבת קודש פרשת צו, שבת הגדול, י' בניסן תש"פ

תנצב"ה

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

תועבת ה' כל גבה לב

על מדת התאוה איתא בתוספות (כתובות קד, א ד"ה לא נהנית) בשם המדרש (עיין תנא דבי אליהו רבה, פרק כו) עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יבקש שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו. והיינו שאי אפשר לזכות לכתר תורה ולהגיע למדרגת תלמיד חכם שיודע הלכה בכל מקום, כי אם בפרישה ממעדנים ותענוגי עולם הזה, כי אם הגוף נמשך למלא תאוותו הרי שזה מניעה לכך שתהא התורה נבללת בכשרו.

ואין המדובר בפושעי ישראל פורקי עול שאוכלים מאכלות אסורות ח"ו, אלא אפילו שאוכל מאכלים כשרים למהדרין רק שמערין עצמו בכל מיני מעדנים יותר מדי, שכן לימוד התורה ותאוות הם תרתי דסתרי, וכאשר פונה והולך אחרי לבו אפילו בתאות היתר, הריהו מעכב התורה שתיכנס ללבו. ומה נוראים הדברים שמצינו בחז"ל (שבת קמו, ב) רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם אימשיך בתרייהו איעקר תלמודיה, וברש"י, אימשיך בתרייהו, אחר היין והרחיצה, איעקר תלמודיה, נעקר תלמודו ושכחו. וכוודאי שהדברים שורשם בגבהי מרומים, אבל אין מקרא יוצא מידי פשוטו, וזהו מבהיל על הרעיון, דכיון ששתה יין

בתוה"ק (ויקרא א, א-ב) ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם.

הנה כתיבת ויקרא נכתב אות אל"ף זעירא, וכבר נאמרו בזה רמזים וענינים לאין שיעור, והתורה הקדושה ארוכה מארץ מדה וכפמיש יפוצץ סלע. כן יש לתת מעם במה שנקט כאן התואר אדם כי יקריב, ורש"י כבר כתב לדרכו עיי"ש, ועוד לאלוקי מילין.

מדות התאוה והגאווה מרחקות את האדם מה' ותורתו

נקדים מדברי כ"ק אדמו"ר זי"ע (שפע חיים, רעוא דרעיון ח"ה, פרשתו, מאמר ז) לבאר הכתוב בפרשתו (ב, יא) כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ כי כל שאור וכל דבש לא תקמירו ממנו אשה לה'. דבא הכתוב לרמוז על שני ענינים המונעים את האדם מליכות לתורה ולהתעלות בעבודת ה', והם מדת התאוה ומדת הגאווה.

מללמד דרך ארץ ומדת ענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן, עכ"ל. ולכן נקרא בתואר אדם שעולה בנימטריא מה, שזה מורה על ענוה ועל דרך הכתוב (שמות טו, ז) ונחנו מה, ואם מתגאה בלבו אינו נקרא אדם.

וביותר יש לומר, כי בתואר אדם ישנם ב' בחינות (עיין עשרה מאמרות, מאמר חקור דין, חלק א, אות כא; שלה"ק, תולדות אדם, פתיחה, אות כג; שם, פרשת בראשית, תורה אור, אות ג, ועוד), הא' היא בחינה גבוהה מלשון אדמה לעליון (ישעיה יד, יד), והב' היא בחינה נמוכה שנקרא אדם על שם שנברא עפר מן האדמה (מדרש תנחומא, פרשת צו, אות יד). והרמז בזה הוא, שכאשר האדם משפיל עצמו שהוא בחינת אדמה ומתנהג בהכנעה, אזי יכול להגיע למדרגת אדמה לעליון, ולאידך גיסא אם מדמה בעצמו שהוא כבר בבחינת אדמה לעליון ומתנהג בנאות והתנשאות, אזי יורד מטה מטה עד בחינת אדמה ועפר. עוד יש לומר, שאם הוא בבחינת אדמה לעליון, רצ"ל שמדמה מעשיו למעשי הבורא כל עולמים שאמר נעשה אדם להורות ענוה שהגדול נמלך בקטן, וכמו שאומרים העוז והענוה לחי העולמים, אזי נקרא בבחינת אדם, ואם לאו נופל מטה מטה ומאבד תואר זה.

זהו הרמז במסורה, כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, היינו שבני ישראל זכו לקבלת התורה רק מחמת שהיו בעלי ענוה, ולכן אמרו 'נעשה', לרמז על מאמר הקב"ה 'נעשה אדם' שבא להורות ענוה, ובכח זה זכו 'ונשמע' את קבלת התורה. ועוד תנאי נוסף להשגת התורה הוא ונשמע קולו בבואו אל הקודש, מורה על

משובח והתעסק ברחיצה, כבר שכח כל תלמודו.

ושני למומאה היא מדת הגאווה, אשר תועבת ה' כל גבה לב (משלי טו, ה), וכן אמרו (פוסה ה, א) כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם. ולדאבוננו ישנם בני אדם שמחשיבים עצמם יותר מדי ומתפעלים ממעשי ידיהם כאשר עולה בידם להתפלל בכוונה ולילך בדרך ישרה. וזה מתחיל בדברים קטנים ותופח ומתגבר יותר ויותר עד שבא לידי התפארות ויוהרא לילך בראש מורם וגרון נטוי, אשר בכך דוחק רגלי השכינה (ברכות מג, ב).

זהו הרמז בכתוב, כי כל שאור, היינו מדת הגאווה כעיסה שתופחת ועולה, וכל דבש, רומז לתאוות ומעדנים ומשיכה לתענוגי עולם הזה, וכאשר ישנם לאדם מדות גרועות אלו, לא תקטירו ממנו אשה לה', כי מדות אלו מונעות מן האדם להתעלות בעבודת ה' ולזכות לקרבת אלקים. עכתודה"ק עיי"ש באריכות.

השגת התורה על ידי התנהגות בענוה והתרחקות מתאוות

על פי דבריו יבואר המסורה, ג' פעמים ונשמע, כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (שמות כז, ז), ונשמע קולו בבואו אל הקודש (שם כח, לה), ונשמע פתגם המלך (אסתר א, כ). כי הגה כל בריאת האדם מיוסד על מדת ענוה, כמו שכתב רש"י על הפסוק (בראשית א, כו) ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, ענותנותו של הקב"ה למדנו מכאן וכו', לא נמנע הכתוב

עולים לו או מחשבות התנשאות הרי עונשו חמור שבעתים. בענין זה היה כ"ק אאדמו"ר זי"ע אומר בשם הרה"ק מראפשיץ זי"ע שאמר: יש לך אדם צדיק בעל מדרגה שמתפלל עם כוונות ועולה בשעת תפילתו עד לפני כסא הכבוד בפועל ממש, כפי הסדר המבואר בסידור הארז"ל בכוונות התפילה מהיכל להיכל, עד שכתפילת שמונה עשרה הוא עומד ורואה את כסא הכבוד וחיות הקודש, ושם בעמדו לפני כסא הכבוד הוא משתחוה לפני מלך רם ונשא ומתפלל ואומר ברוך אתה ה', אשר זהו מדרגה גבוהה ביותר של חד בדרא, אולם אם אחר שסיים תפילתו וחזר לעולם הזה וזוכר מה שראה שם, נכנס בו הרהור של הנאה והתפארות וחושב בדעתו ב"ה שנכנסתי בשלום ויצאתי בשלום, ושמה על שהצליח היום בתפילתו, אזי לוקחים את תפילתו וזוכרים אותו בה ומפילים אותו עד לשאול תחתית ונוקבא דתהומא רבא (ועיין בית אברהם, פרשת בראשית, ד"ה ויחר לקין). והדברים נוראים ומבהילים על הרעיון עד היכן הם מגיעים.

עוד ידוע מה שאמר הרה"ק מראפשיץ זי"ע על עצמו: מהו החילוק ביני שאני מיוחס למי שאינו מיוחס, אני אחר שהנני מתפלל שמונה עשרה ומשבר את כל אברי ומתפלל עד כלות הנפש ממש, אני פוסע ג' פסיעות לאחורי ומתבונן בעצמי, אוי לי, אלמלי היה אבי רואה איך התפללתי עתה שמונה עשרה היה סוקל אותי באבנים, וכי באופן כזה מתפללים שמונה עשרה לפני השי"ת, ואני נעשה בעיני בטל ומבוטל [עם גייט מיר ארוים די מארעך פון די ביינער'] עד שאני כוש להרים את ראשי ומבקש מקום מחבוא

התחזקות בקדושה על ידי התרחקות מתאוות איסור ותאוות היתר, ואשר על כן נצטוו קודם מתן תורה (שמות יט, טו) היו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה, וכשמקיימים זאת זוכים לבחינת 'ונשמע קולי', שיהו דברי תורה מיוחדים בפיך שאם ישאל לך אדם דבר אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור לו מיד (קדושין ל, א). וכאשר יזהר האדם בשתי מדות אלו, יקויים בו ונשמע פתגם המלך, שיגיע למדרגת מאן מלכי רבנן (גיטין סב, א) ותהא התורה נבללת בגופו ושגורה בפיו.

ככל שמתעלים במדרגות צריכים להתעלות בענוה

בחומר מדת הגאווה ישנם כמה וכמה בחינות, ואין הדבר שוה אצל כל אדם, והרבה צריך האדם להתייגע וללמוד בספרי מוסר וחסידות ולבקש מהבורא כל עולמים שלא ירמה את עצמו ושידע באיזה מצב הוא עומד. ואדרבה כמה שזוכה האדם יותר להשגות בתורה ובעבודת השי"ת, מחויב הוא להיות יותר נכנע ולהתנהג יותר בשפלות, בהכירו יותר עד כמה הוא רחוק מהשלימות. ומשלו משל לתינוק המתחיל ללמוד אותיות א"ב והוא חושב שכבר יודע הכל, וכשלומד חומש מדרמה שאין בדומה לו, ורק כעבור זמן הוא מגיע ליותר דעת לראות כמה הוא רחוק מהדעת האמיתית. וכן הוא הדבר כשמשוג מדרגות, שאז רואה יותר שכלפי הבורא כל עולמים שהוא אין סוף ותכלית הריהו ריק מכל וכאפס וכאין כל השגותיו.

לבן ככל שהאדם מתעלה צריך הוא לידע כמה הוא עומד רחוק, ואם

ליד השולחן ובראשם יושב זקן אחד, שמשמיע בפניהם דרוש עמוק בדרך סוד, ומיד כאשר דרך על מפתן הבית קרא הזקן לקראתו ואמר, ברוך הבא ר' זושא, יתקרב נא כבודו לכאן, והושיב אותו בראש השולחן סמוך אליו, והוא המשיך לדרוש.

באמצע הפסיק הזקן ופנה אל הרבי ר' זושא ואמר לו, כעת אני רוצה

לגלות לכבודו הסוד שכיוון משה רבינו בשעת קבלת התורה, ועמד והוציא ספר תורה ואמר להרבי ר' זושא שיקבל הספר תורה מידו וינשקו והוא יגיד לו איזה שמות לכוון, אולם הרבי ר' זושא סירב ומען בענוות קדשו דאין הוא ראוי לדברים גדולים כאלו, והלה הפציר בו ואמר כי מן השמים שלחו אותו לגלות לו את הסוד ואל יחמיץ את השעה, אך הרבי ר' זושא בשלו דבוודאי טעות יש כאן כי יודע בעצמו שאינו ראוי אף לנגוע בתורה הקדושה בידיו המנושמות ועל אחת כמה וכמה לכוון כוונות נשגבות כאלו.

ובאשר ראה כי לא יכול לו, כעס עליו הזקן ביותר והחל לדבר אליו בלשון נוכח ואמר לו, אשרוף אותך בהבל פי אם לא תקבל, ויען לו הרבי ר' זושא, מוכן אני להיות נשרף אבל אמות זכאי ואל אמות חייב בעשותי דברים שהם למעלה מערכי בשקר וכזב. ולפתע נשמע קול רעם אדיר ונסתלק ונעלם כל הבנין משם, ונתפזרו העבים ואור היום האיר כבתחילה, וראו שם על הארץ שתי וערב מזהב שבור לרסיסים, ולפתע ראה שוב את אחיו הקדוש הרבי ר' אלימלך, וחבקו ונשקו ואמר לו, אשריך זושא כי בעונה שלך הצלת את נפשך ואת נפשי ואת כל העולם כולו.

להיסתר שם מרוב בושה, ואילו האיש שאינו יחסן שאביו היה בעל מלאכה פשוט, אחר שהתפלל וכיוון פירוש המילות, הוא שש ושמוח על שהתפלל ב"ה כדבעי, כי לפי מה שראה אצל אביו נחשב אצלו תפילה כזו לתפילה טובה עד מאד, ועל ידי זה בא לידי התנשאות (עיין עמרת ישועה, פר' שמות, ד"ה בפסוק ויאנחו; כנסת יחזקאל - דעעש, פרשת במדבר, ד"ה בילקוט).

נסיון היצר להתגבר על הרבי ר' זושא זי"ע ולהביאו להתנשאות

זאת היתה מדרגת צדיקי אמת, דגם כשנתעלו עד מאד וזכו למראות עליונות עד כסא הכבוד, עם כל זה היו מלאי שפלות והכנעה והכירו בעצמם שכלפי גדלות הבורא ב"ה לאין שיעור, עדיין לא עשו כלום. וכאמור זו היא מדרגה של צדיקים, אבל כל אדם לפי ערכו ובחינתו צריך להשתדל להגיע להכנעה ושפלות לפי מצבו.

בענין זה שמעתי מכ"ק אאמו"ר זי"ע עובדא נוראה על האחים הקדושים הרבי ר' אלימלך זי"ע והרבי ר' זושא זי"ע, שהלכו לדרכם בגלות לתקן את העולם, וכידוע היו להם הרבה נסיונות קשים מאד המכבילים על הרעיון, ופעם בהיותם בדרך עמד עליהם רוח סערה והפריד ביניהם ולא ראו איש את אחיו, והרבי ר' זושא הבחין מרחוק באור היוצא מתוך איזה בית, והיה בתחילה מתיירא ומהסס ללכת לשם, אבל בהיות שבאו מים עד נפש מחמת הסופה וסערה וגשם היווד פנה והלך לשם להיכנס לתוך הבית, וראה שם בית מדרש וזקנים יושבים

הצדיקים, שככל שהם מתעלים בקדושה כך מתעלים ביתר שאת בענוה והכנעה.

ורמז זאת באות א' דייקא, כי אל"ף מורה על בחינת אאלפך חכמה (אייב לז, לז), דהיינו חכמה עילאה, וכמה שמושיג השגות גדולות בחכמת אלקות הוא נהיה יותר בגדר זעירא, וכבר אמרו חז"ל (פסחים כו, ב) כל המתיהר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת. והקב"ה אמר לו, דבר אל בני ישראל, שתלמד את בני ישראל דייקא, אשר ישראל נומריקון יש' ששים ר'בוא א'ותיות ל'תורה (מגלה עמוקות, פרשת ואתחנן, אויפן קפו), וידעו דבכדי לזכות לכתרה של תורה, ולהיות במדרגת שררה הנרמז בשם ישראל (עיין בראשית לב, כט), העצה לזה היא **ואמרת אליהם אדם, רצ"ל** שיתבוננו ברמז הכינוי אדם שבנומטריא 'מה', והקב"ה אמר נעשה אדם כדי להורות ענוה, וגם מרמז שמן האדמה לוקח, ורק כך יגיעו למדרגות רמות.

ומלבד זאת, יש עוד תנאי והוא כי יקריב מכם, שתקריבו ותפרישו עצמכם מן הלכם - לכל צרכיכם (סוכה מ, א) הרומז על תאוות ותענוגי הבלי עולם הזה, ורק כך תקריבו את קרבנכם, תזכו להתקרב אל הבורא כל עולמים ולהיות דבוק בחי החיים ית"ש.

מצה רומז על ענוה והתרחקות מתענוגי עולם הזה

רמז לכך אנו רואים במצות אכילת מצה, שרומז על ב' ענינים אלו. כי המצה היא לחם עוני ומאכל עבדים, בלי שום תבלין אלא קמח ומים בלבד, ומורה על התרחקות מתאוות ותענוגי העולם, אלא

וזאת כי הסטרא אחרא התגברה עליו באותה שעה להכניס בו ניצוץ של גאווה והתנשאות והתפארות, ואם היה נכשל בזה אפילו רגע כמימרא, היה מביא בזה אסון על עצמו ועל העולם כולו. והוה לימוד עבורנו שאין לנו השגה בנסיונות ובמסירות נפשם של צדיקים שרפי מעלה, ודבר היוצא מן הכלל ללמד על הכלל כולו יצא מדריגתם של צדיקים שאחר שמקיימים מצוות ולומדים תורת ה', בא היצר הרע לטמון רשת להגליהם ללכדם בכח יקוש של מדת הגאווה.

ענוותנותו של משה כאשר הקב"ה קרא אותו אליו

זהו הרמז בכתוב, ויקרא אל משה, נכתב עם א' זעירא שרומז על ענוותנותו של משה רבינו, כמו שכתב בבעל הטורים, אל"ף דויקרא זעירא, שמשוה היה גדול ועניו לא רצה לכתוב אלא ויקר, כאילו לא דבר הקב"ה עמו אלא בחלום וכו', ואמר לו הקב"ה לכתוב גם האל"ף, ושוב אמר לו משה מחמת רוב ענוה, שלא יכתבה אלא קטנה יותר משאר אלפי"ן שבתורה, וכתבה קטנה.

והיינו דאף שמשוה רבינו נתעלה למדרגה גבוהה ועצומה עד שהקב"ה קראו אליו להיכנס לפני ולפנים, אף על פי כן לא בא לידי התנשאות, אדרבה ככל שנתעלה בא יותר לענוה עד שרצה לכתוב על עצמו לשון גנאי בסברו שהוא בדומה לבלעם הרשע, כי בלעם אינו מכיר את בוראו אבל הוא זכה להכיר את בוראו ולהתעלות למדרגות רמות ואף על פי כן אין מעשיו מתוקנים בשלימות. והוה סימן מובהק לקדושה העליונה כדרך

המצה פסולה. והרמוז בזה שגאות
והתנשאות פוסלים את כולו.

לבן אין לשיין אלא במים שלנו (שו"ע אורה
חיים סימן תנה, א), לרמוז על מדת ענוה
כמאמרם ז"ל (תענית ז, א) למה נמשלו דברי
תורה למים דכתיב (ישעיה נה, א) הוי כל
צמא לכו למים, לומר לך מה מים מניחין
מקום גבוה והולכין למקום נמוך אף דברי
תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו
שפלה. וכן עצם השאיבה מורה על ענוה,
כי בכדי לשאוב מים מן הבאר מוכרח
האדם להרכין ולהשפיל עצמו, ואי אפשר
לעשות זאת בקומה זקופה, וככל
שמתכוופ יותר כן יכול לשאוב יותר.

ומתוך ד"ק בעידן רעוא דרעוין
ש"ק פרשת ויקרא שנת תשנ"ז

לקיים מאמרם ז"ל (אבות ו, ד) כך היא
דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים
במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער
תחיה ובתורה אתה עמל. ועל ידי אכילה
כזו בצאתם ממצרים זכו אחר כך לקבל
התורה.

והמצה גם רומזת למדת הענוה, כי לחם
חמץ מתנשא ועולה על ידי
השאור (עיין חינוך, מצוה קיז) ומורה על גאווה,
ואילו במצה הקמח אינו תופח ונשאר
בקטנותו ועוד מרדדים אותו יותר ויותר,
ומורה על ענוה (עיין דרך פקדיך, לא תעשה יא,
חלק המחשבה, אות ב), וכן נפסק בשולחן
ערוך (אורה חיים סימן תסא, ה) מצה נפוחה
באמצעותה אסורה, ויש שאומרים (עיין
משנה ברורה שם, ס"ק לה, בשם אחרונים) שכל

יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים שהרימו תרומתם קודש להדפסת הגליון

לעילוי נשמת

האשה החשובה מרת **לאה** ע"ה ב"ר אלעזר ז"ל
נלב"ע ביום י' אדר תשע"ה
תנצב"ה

לעילוי נשמת

הרה"ח החשוב ר' **דוד צבי הכהן** ב"ר אליהו הכהן ז"ל קליין
נלב"ע ביום ז' ניסן תשע"ד
תנצב"ה

לעילוי נשמת

הרה"ח החשוב ר' **יוסף ליפא** ב"ר אברהם ז"ל כהן
נלב"ע ביום ח' ניסן תשפ"א
תנצב"ה
הונצח ע"י **חתניו** הנכבדים הי"ו

לעילוי נשמת איש יקר וחשוב
הר"ר יוסף ב"ר ישראל ז"ל גסטון פרחי
נלב"ע ביום י"א ניסן תשע"ב
תנצב"ה

הר"ר נתנאל שאקי הי"ו, הר"ר אבינועם שאקי הי"ו
ואחיותיהם שיחי'
לעילוי נשמות אביהם ואימם החשובים
הרה"ח ר' יהודה ב"ר סעדיה ז"ל שאקי
נלב"ע ביום כ"ד טבת תשפ"א
מרת שושנה ע"ה ב"ר מנחם וזהרה ע"ה
נלב"ע ביום י"א ניסן תשפ"א
תנצב"ה

לעילוי נשמת
האשה החשובה מרת בת שבע ע"ה ב"ר יוסף ז"ל
נלב"ע ביום י"ב ניסן תשמ"ב
תנצב"ה

לעילוי נשמת
האשה החשובה מרת רינה מלכה רחל ע"ה ב"ר יצחק ונחמה ז"ל
נלב"ע ביום י"ג ניסן תשפ"ב
תנצב"ה

משפחת שווארטץ הנכבדה הי"ו
לעילוי נשמת עמרת ראשם
האי גברא רבא ויקירא, גרים באורייתא תדירא, איש חסיד ישר ונאמן,
מחשובי תלמידיו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, מפארי ונכבדי הרבנים בעדתנו הק'
הגה"ח מוה"ר **נפתלי צבי בן הרה"ח ר' משה יוסף ז"ל שווארץ**
מלפנים אב"ד ווינלאנד בניו-ג'רסי
נלב"ע בערב חג הפסח, י"ד ניסן תשע"ו
תנצב"ה

הרה"ח ר' ישראל לצטר הי"ו

קרית צאנו, נתניה

לזכות הנין שיחי שנולד במזל טוב

בן לנכדו הר"ר יחזקאל יוסף לנדאו הי"ו - בן הרה"ח ר' בצלאל הי"ו

חתן חתנו הרה"ח ר' חיים הירש הי"ו

יזכו לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר צבי הלוי בלומברג הי"ו

קרית צאנו, נתניה

בן הרה"ח ר' פינחס הי"ו, וחתן הרה"ח ר' שלמה שבתי פיליפ ז"ל

לזכות בנו הב' עזריאל מרדכי הלוי שיחי

שנכנס לעול המצוות במזל טוב

יזכה לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרב בן ציון יעקובוביץ שליט"א

קרית אתא

בן הרה"ג ר' גדליה שליט"א, וחתן הרה"ח ר' אברהם ויטריאול ז"ל

לזכות בנו הב' אלכסנדר משה שיחי

שנכנס לעול המצוות במזל טוב

יזכה לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר יעקב רייניץ הי"ו

קרית צאנו, נתניה

בן הרה"ג ר' שלום מרדכי ז"ל הי"ד, וחתן הרה"ג ר' אלעזר שימון שליט"א

לזכות בנו הב' משה שיחי

שנכנס לעול המצוות במזל טוב

יזכה לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר שלמה יחיאל ויזל הי"ו

קרית צאנו, טבריה

בן הרה"ח ר' מרדכי הי"ו, וחתן הרה"ח ר' אליעזר דיקשטיין הי"ו

לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב

יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י